

I. Základy, II. Egypt, Mezopotamie, Řecko a Řím, III. Středověk, IV. Obnovení obchodu a města, V. Zamořský obchod a počátky kapitalismu, VI. Osвобоzení selské a rozvoj zemědělství, VII. Tovární průmysl a sociální otázka, VIII. Od svobodného obchodu k světové válce. Zajímavé jsou autorovy paralely mezi politickým a hospodářským stavem států a předností jeho díla jest, že jsou mu běžné všechny výsledky nejnovějšího hospodářsko-historického badání v cizině. To platí zejména o jeho vyličení vplynutí starověkých právních institutů do hospodářského života středověku, hospodářského významu středomořského moře v průběhu tisíciletí, hospodářských pohnutek horování fysiokratů proti robotám a moderního imperialismu. Vzhledem k určení knihy zabývá se autor jednotlivými problémy jen letmo. Tento ústupek snadné ztravitelnosti knihy nese ovšem s sebou nebezpečí nedorozumění, neboť nedopřává autoru dosti místa, aby svůj názor širě doložil. To platí zejména o otázce slabosti Slovanů, o vzniku kapitalismu, o významu státních zásahů do hospodářského dění zvláště na počátku novověku, o vzniku tovární (strojové velko-) výroby, o mocenské a hospodářské převaze Anglie a o významu úvěru v XIX. století. Za to se však autorovi podařilo shrnouti v poměrně nerozsáhlou knihu množství dat a řadu statistických přehledů a spojití je v plynulé, zajímavé vyličení historických obměn, takže jeho práce se jistě dočká obliby.

Dr. Jan Procházka.

Hospodářské poměry, sociální politika a odborové hnutí v letech 1926—1929. Zpráva k IX. sjezdu Odborového sdružení čs. ve dnech 21.—24. září 1930. Nákladem odborového sdružení čs. V Praze 1930. Stran 450. 8°. Cena Kč 20.—. — Kniha jest opravdu reprezentativní publikací ku sjezdu Odborového sdružení čs. a co jest nejvýznačnější, reprezentuje výborně právě po stránce obsahové. Není v ní slavnostních frází a oficiosního optimismu, které jsou obvyklé při slavnostních příležitostech — i zprávy spolkové a osobní jsou stylisovány ve střízlivém tónu suchého referátu, za to jest v ní množství podrobných statistických tabulek. Není v ní ani mnoho revolučnosti — někdy nedostatky vyhraněného rázovitého stanoviska dokonce zaráží, na př. při hodnocení racionalisace (str. 856), při reprodukci programu o měnových požadavcích (str. 352), o bankách (str. 26) atd.

Stručný úvod jest z pera hlav. tajemníka Rud. Tayerle; sympaticky působí ocenění teoretických znalostí při odborové práci. Ostatní články jsou zcela anonymní. V I. části — hospodářské — jest nejdůležitější kritický referát o hospodářském stavu v letech 1926—1929 s četnými statistikami; náležitá pozornost jest věnována také kartelům. Podrobně jest probrána světová konference hospodářská, její program a resoluce, dále jest zde stať o mezinárodní hospodářské konferenci v Praze, informativní jest referát o odborových svazech zaměstnavatelských, a přirozeně také o hospodářských akcích odborového sdružení. Přehledná jest kapitola o obchodních smlouvách (počet, datum atd.), kartelech, racionalisaci, věcech daňových, stavebním ruchu atd., vše s příslušnými resolucemi a dobrozdáním.

Nejrozsáhlejší jest ovšem II. část, sociálně-politická, kde nejvíce místa jest věnováno sociálně-politickým akcím, zvláště sociálnímu pojištění. Část III., organizační, má velkou kapitolu o světovém hnutí odborovém. Zajímavý jest výpočet otázek, které byly v letech 1927—1929 studovány sekretariátem Mezinárodního svazu odborového; jednalo se na př. o poměru mezi politickou stranou a odborovým hnutím, používání esperanta, nucené práce domorodců atd. Malý jest politický význam mezinárodní odborové centrály; na př. její mírové akce se omezují jen na informování se, vydávání brožur protiválečných a pod.

Poslední kapitoly jsou věnovány hospodářství odborové ústředny, odborovému domu, vzpomínkám pod. Připojeno jest několik fotografií funkcionářů odb. hnutí a odb. domu.

Dr. Čakrt.

Frant. Munk: Kartel, koncern, trust, co jsou a co znamenají. Vzdělávací knihovna Svět a život, Praha 1930. Malá 8°. Str. 40. Cena Kč 2.50.

— V úvodu probírá autor stručně, co řekl o novém nazírání na hospodářství ve své knize »Nové hospodářství«. Kniha jest psána populárně, ale snaha po srozumitelnosti nesvádí autora k mnohomluvnosti, naopak, těch několik stránek brožury obsahuje ku podivu mnoho nového, hodně originelních námětů. Po jejím vlivem se musíme dívat na svět docela jinýma očima, »mapa světa, jak ji známe ze školy — lže«, praví autor, neboť v světě rozhodují mnohem mocnější činitelé než svrchovaná státní moc. Zajímavá jest na př. také poznámka o t. zv. patentních kartelech, které zakupováním a nevyužitím patentů znamenají ohrožení technického pokroku.

Dr. Čakrt.

Dr. Hjalmar Schacht: Das Ende der Reparationen. Nakladatelství Gerhard Stalling, Oldenburg i. O. 1931. 8°. Stran 246. Cena ? — Bývalý president německé říšské banky se snaží v populárně psané knize, v které nešetří ani demagogickými hesly o loupeži německých kolonií, poplatném plánu (Tribut-plan), kšeftařské konferenci (Schacherkonferenz) a pod., osvětliti problém reparací, který byl dosud řešen jen politicky, a ukázati ze stanoviska hospodářského neudržitelnost reparační povinnosti. Celá reparační politika, která jest jednou z příčin nynější světové hospodářské krise, stala se právě tím také světovou otázkou sociální. Neodhodlají-li se hospodářští a političtí vůdcové všech zemí odstraniti nynější světovou hospodářskou anarchii — a první podmínkou k tomu jest rozřešení a odstranění otázky reparační — utopí se celý západ ve vlně bolševismu.

Vlastní účel knihy jest však jiný než podat výklad o reparacích. Jest to vysvětlení a obhajoba stanoviska, které autor zastával na pařížské konferenci znalců pro vypracování Youngova plánu a na obou haagských konferencích a které pak vedlo k rozchodu s německou vládou. Kniha také obsahuje hodně útoků, hlavně proti německé sociální demokracii, ale i proti Stresemannovi, kterého autor nepřímou viní z úskočnosti (str. 55, 79, 81). Zvláštní kapitola jest věnována Panevropě, pro kterou autor jest málo nadšen, a německým koloniím, jejichž vrácení kategoricky žádá.

Dr. Čakrt.

Doc. Dr. Vladimír Solnař: Zločinnost v zemích českých v letech 1914—1922. Knihovna Sborníku věd právních a státních. Praha 1931. 140 stran. Cena neudána. — Byla-li otázka vlivu světové války na zločinnost zpracována téměř ve všech zemích, jež byly válkou dotčeny, již před několika lety, zůstal v českých zemích tento problém takřka nepovšimnut až do doby přítomné, kdy ujal se ho doc. Dr. Vladimír Solnař. Dr. Solnař studuje trestné činy hromadně, a to statistickou metodou, ač je si současně vědom faktu, že po stránce etiologické nemůže se tato často povznést nad nejvšeobecnější zákony s podmíněnou jen platností. Zdůrazňuje nejprve obtíže, jež jsou spojeny s užitím statistické metody v kriminální sociologii právě v letech válečných a poválečných. Přesto však podařilo se mu stanovit, že zločinnost v této době proti všemu očekávání citelně stoupla. Podle skutkové podstaty trestných činů ve studované periodě rozlišuje autor dvě skupiny: v první z nich, zastoupené hlavně krádeží, počet trestných činů stoupl, což má své odůvodnění v životních podmínkách hospodářských, sociálních, národnostních a politických; v druhé skupině jsou trestné činy, jichž počet v období válečném a poválečném klesl; jde tu o podvod a zpronevěru — zde výjimečně přibýlo zločinnosti žen a osob mladistvých —, dále o zločin nebezpečného vyhrožování, ublížení na těle, zločin zabití, přestupky zákona o tuláctví, zločin žhářství, zločin vraždy a loupeže, zločin vyhnání plodu a trestné činy proti mravnosti; autor vidí vztah mezi tímto poklesem a menším požíváním alkoholu v dobách válečných. Pokud se týče osob páchajících trestné činy, možno konstatovati značný vzestup zločinnosti žen a nezletilců, což se dá vysvětliti znesnadněním životních podmínek stupňovaným ještě nepřítomností mužů. Podle rodinného stavu vinníků stoupá zločinnost u ženatých a vdaných za války více než u svobodných. Zajímavý je rovněž fakt, že mezi odsouzenými stouplo